

Elen Beatris Potter
(1866-1943)

Elen Beatris Potter - ingilis uşaq yazıçısı və rəssamı, "Uxti - Tuxti", "Ət piroqu haqqında nağıl", "Pişik balası Tom və onun dostları", "Bala dələ Tressi və onun dostları", "Siçan balası Conni və onun dostları", "Dovşan Piterin böyük kitabı", "Dovşan Piterin qızıl kitabı", "Xanım Tuff haqqında nağıl", "Cənab Mak-Kvakila haqqında nağıl" və s. çoxsaylı, bir-birindən maraqlı uşaq kitablarının müəllifidir. Gənc yaşlarından Londonu tərk edən Beatris Potter Hill-Top əyalətinə köçmüş, təbiəti doya-doya seyr etmiş və gözəl əsərlər yaratmışdır. O, ətraf mühitin və heyvanların təsvirini elə səmimi və qeyri-adi sənətkarlıqla vermişdir ki, kənd camaatı onun əsərlərində öz təsərrüfatlarını və ev heyvanlarını tanıya bilməzlər. Bu gün də dünyanın müxtəlif ölkələrindən gəlib onun əsərlərində təsvir olunmuş Hill-Top fermasını görmək istəyənlərin ardı-arası kəsilmişdir. Əsərlərinin bir çoxunun baş qəhrəmanı dovşan Piter Puş isə yazıçının mavi gödəkçə geyindirib hər yerə özünə aparacağı sevimli dovşandır.

Bilirsiniz, ögey ana toyuğun müşayiəti ilə addımlayan ördək balalarını seyr etmək necə maraqlıdır?! İndi siz Cemayma Paddl-dak haqqında nağılı eşidəcəksiniz. Fermerin arvadının ona öz yumurtalarının üstündə kürt yatmağa icazə verməməsi Cemayma Paddl-dakın heç xoşuna gəlmirdi. Onun qardaşı arvadı Rebeka Paddl-dak həmişə böyük məmnuniyyətlə öz vəzifə borcunu digərlərinə həvalə edirdi: «Mənim hövsələm çatmaz iyirmi səkkiz gün yuvada oturum! - O deyirdi. - Sənə nə lazımdır, Cemayma? Gec-tez səbrin tükənəcək, yumurtaları soyuğa verəcəksən. İnan mənə, bu belə də olacaq!»

- Yox, öz yumurtalarımın üstündə özüm kürt yatmaq istəyirəm. Özüm, özüm... - tərs Cemayma əl çəkirdi.

Və günlərin bir günü Cemayma qərar gəldi ki, yumurtalarını gizlətsin və gedib fermadan kənarında, çox-çox uzaqlarda yumurtlasın. Bir yaz səhəri o, fermadan çıxdı, tərənin başına doğru uzanan cığırla getməyə başladı. Çiyində şal, başında çənəsinin altından bağlanan qırçınılı papaq var idi. Ördək tərənin başına çıxıb ətrafa baxdı. Uzaqda yamyaşıl meşə görünürdü! Cemayma sevindi. Bu meşədə heç kəs onun yumurtalarını axtarıb tapmazdı.

Cemayma heç vaxt uçmamışdı. Ona görə o şalını yellədə-yellədə tərə aşağı qaçmağa başladı. Qaçdı-qaçdı və tullandı. Beləcə, o, bir qədər torpağın üzəri ilə

Salam, uşaq!

Salam, uşaq! Bu səhifə sənə "Ədəbiyyat qəzeti"nin hədiyyəsidir. Məqsədimiz səni dünya və Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı yazarları və onların yaradıcılığından nümunələrlə tanış etməkdir. Unutma! Biz səni ən məşhur yazıçıların əsərlərilə yalnız tanış edəcəyik. Tanış olduğun və sevdiyin hər bir yazıçının sənət dünyasına səyahətə isə sən təkbaşına çıxacaqsan. Uğurlu ədəbi səyahətlər arzusu ilə...

Sevinc NURUQIZI

uçadı. Gəlib meşənin dərinliyində ağacsız və kolsuz yamyaşıl bir talaya çıxdı. Və yuva qurmaq üçün münasib yer axtarmağa başladı. Çox gözdi. Talanın kənarındakı yıxılmış quru ağac xoşuna gəldi...

Yaxınlaşanda gördü ki, ağacın üstündə zövqlə geyinmiş bir cənab əyləşib. Cənab ayağını ayağının üstünə aşırıb qəzet oxuyurdu. Onun ucları qara fırçaya bənzəyən iti qulaqları var idi, bığları qum rəngində idi.

rindən tikilmiş odun anbarı var idi. Cənab anbarın qapısını açıb dedi:

- Xanım Cemayma, buyura bilirsiniz.

Anbar ağzına qədər quş lələyi ilə dolu idi. Lələklər elə zərif və yumşaq idi ki, içində günlərlə yatıb qalmaqları olardı. Cemayma Paddl-dakın heyranlıqdan dimdikləri açıq qalmışdı. O, quş lələklərindən tez bir zamanda özünə yuva düzəltdi. İşini qurtarıb bayıra çıxanda qum rəngli bığları olan cənab şalbanın üstündə oturub qəzet oxuyurdu. O, tez qəzeti qatla-

Ördək Cemaymanın nağılı

Ralf və Betsi üçün quşlar haqqında nağıl

- Vaq, vaq! - Cemayma Paddl-dak papaqlı başını yana əyib dedi. - Vaq, vaq.

Cənab qəzətdən gözlərini ayırdı, təccüblə Cemaymaya baxdı və dedi:

- Xanım, siz yolu azmısınız?

Kötük bərk olduğu üçün cənab iri, tüklü quyruğunu altına yığıb oturmuşdu. Cemayma düşündü ki, cənab çox mədəni və yaraşıqlıdır. Və izah etdi ki, yolu azmayıb, sadəcə, yuva qurub yumurta qoymaq üçün rahat və quru yer axtarıb.

- Nə danışırınsınız? Fikriniz ciddidir? - qum rəngli bığlı, yaraşıqlı cənab təccüblə soruşdu.

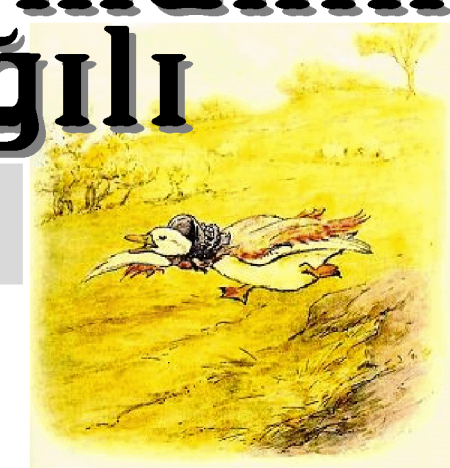
O, qəzeti qatladı. Qoltuq cibinə qoydu. Bu arada Cemayma ona başqalarının yumurtalarına sahib çıxan, dimdiyini hara gəldi soxan toyuqdan danışdı. Cənab narahat oldu:

- İşə bir bax! Eşidilməmiş tərbiyəsizlikdir. O toyuğu bir görsəydim. Mən ona göstərərdim başqalarının malına sahib çıxmaq nə deməkdir. Xanım, sizə rahat və isti yuva lazımdırsa, mən təşkil edərdim. Mənim odun yığılan anbarda bir taya əla toyuq tükü varımdır. Çox hörmətli xanım, orada sizə heç nə mane olmaz. Nə qədər ürəyiniz istəyir, qala bilirsiniz, - quyruqlu cənab dedi.

Cemayma Paddl-dak onunla getməyə razılaşdı. Cənab onu əyri və darıxdırıcı bir daxmaya gətirdi. Daxma ağac budaqları və gildən hörülmüşdü. Qıjı və gicik-kənlərin arasında məharətlə gizlənmiş daxmada bir-birinə geydirilmiş iki dəşik vedrə baca vəzifəsini yerinə yetirirdi. Quyruqlu cənab dedi:

- Bura mənim yay iqamətgahımdır, qışda yaşadığım ev bu qədər rahat deyil.

Evin arxasında köhnə sabun yeşiklə-

yib Cemaymaya baxdı. Cənab o qədər səmimi və xoşrəftar idi ki, adama elə gəlirdi ki, Cemaymanı bir gecəliyə də olsa, heç yerə buraxmaq istəmir. Amma Cemayma fermaya geri dönməli idi. Çox nəzakətli cənab Cemaymaya söz verdi ki, sabaha qədər onun yuvasından muğayət olacaq. Həm də əlavə etdi ki, yumurtaları və körpə ördək balalarını çox sevir. Və bu yaxınlarda öz odun anbarında bir dəstə ördək balası görəcəyinə çox sevinir.

Cemayma Paddl-dak hər gün nahardan sonra yuvaya baş çəkir və yumurtlayırdı. İndiyə qədər doqquz dəne yekə, yaşımtıl-ağ rəngli yumurta qoymuşdu. Bığlı cənab yumurtaları ilk baxışdan sevmişdi. Cemayma fermaya gedəndə o, yumurtaları çevirib sığallayıb və əzizləyirdi.

Nəhayət, bir gün Cemayma ona dedi ki, sabahdan yumurtaların üstündə kürt yatmağa başlayacaq və əlavə etdi:

- Sabah gələndə bir kisə buğda gətirəcəm. Axı kürt yatanda yumurtaları çox üstüaçaq qoymaq olmaz. Belə olsa, yumurtalardan ördək balaları çıxmaz. Ona görə də, yemək yanında olmalıdır ki, ye-yib tez yerimə qayıda bilim.

- Xanım, xahiş edirəm, narahat olmayın. Niyə fermadan bura ağır yük daşıyasınız axı. Məndə ürəyiniz istəyən qədər buğda var. Amma kürt yatmadan qabaq sizi qonaq etmək istəyirəm. Sabah birlikdə şam yeməyi yeyərik. Zəhmət olmasa, siz gələndə fermerin bostanından bəzi gö-

yərtilərdən yığıb gətirin ki, ləzzətli kükü bişirə bilim. Mümkünsə, bir az yovşan, cəfəri və nanə. İki dənə də baş soğan. Mən də yağlı ət alaram, - deyib cənab bığlarını yaladı.

Cemayma Paddl-dak sadələvh idi. Hətta baş soğan və cəfəri də ona heç nəyi anlatmadı. O, fermanın bostanını gözdü. Qızardılmış ördək üçün lazım gələn bütün göyərtiləri yığdı. Sonra mətbəxə girib iki baş soğan çırpışdırdı. Qapıdan çıxanda qarşısına Kep adlı şotland cinsli çoban iti çıxdı:

- Baş soğanlar sənə nəyinə lazımdır? Bir də hər gün nahardan sonra hara gedirsən, Cemayma Paddl-dak? - İt onu sorğu-sual etdi.

Cemayma çoban itindən çox qorxurdu. Ona görə də nə baş vermişdisə, hamısını olduğu kimi Kepə danışdı. Kep Cemaymadan meşəyə hansı yolla getdiyini, yay iqamətgahının və odun anbarının harada yerləşdiyini soruşdu. Sonra isə kəndin kənarına aparacaq yolla üzünə baxdı. Orada onun iki dostu, qəzəbli tazılar gəzişirdi.

Cemayma Paddl-dak sonuncu dəfə tərənin başına aparacaq yola çıxdı. İsti yaz günü idi. Çiyində tutduğu balaca kisədə göyərtilər və iki baş soğan var idi. Meşənin üstü ilə uçub şələquyruq cənabın evinin önündə yerə endi. Cənab həmişə olduğu kimi, şalbanın üstündə əyləşmişdi. Havanı iyləyir və narahat halda ətrafa boylanırdı. Cemaymanı görəndə sevincindən yerindən sıçradı:

- Yumurtalara baxan kimi təcili evə gəl! Kükü bişirmək üçün göyərtiləri mənə verin. Gecikməyin, - o, bu dəfə çox sərt danışdı.

O heç vaxt belə danışmadığı üçün Cemayma özünü pis hiss etdi. Cənab evə keçdi, Cemayma odun anbarına. Birdən evin qapısı arxasından səs-küy eşidildi. Sonra kimsə qapqara burnunu qapıdan içəri saldı, ətrafı iylədi və qapını ördü... Sonra evdən dəhşətli səslər gəldi: xırıltı, zingilti, inilti, cingilti, ulartı... Və bir də heç kəs qum rəngli bığları olan cənabı görmədi.

Çoban iti Kep isə qapını açıb qorxusundan tir-tir əsən Cemaymanı bayıra çıxartdı. Amma təəssüf ki, Kepin dostları olan iki axmaq tazı içəri girib yazıq Cemaymanın doqquz yumurtasının doqquzunu da yemişdilər. Kepin qulağı cızılmışdı, tazıların ikisi də axsayırdı. Üçü birlikdə yazıq Cemaymanı evə yola saldılar. Cemayma yumurtalarını yadına salır, acı göz yaşları tökürdü.

İyunda Cemayma yeni yumurtalar yumurtladı. Və ona icazə verdilər ki, öz yumurtalarının üstündə özü kürt yatsın. Amma, əfsus... Yazıq Cemayma cəmi dörd bala çıxarda bildi. Özü dediyinə inansa, çox həyəcanlı olub və ona görə də vəzifəsini layiqincə yerinə yetirə bilməmişdi. Əslində isə, Cemaymanın necə məsuliyətli və qayğıkeş olduğunu siz mənəndən yaxşı bilirsiniz...

Tərcümə etdi:

Sevinc Nuruqizi

